

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Måndagen den 24 April 1820.

Märkvärdigt fragment utur Charlotte Cordays process.

Den olyckligas officiella försvarare, Herr Chauveau-Lagarde, har dikterat denna berättelse för Herr Alexandre de Ségur, som infört den i tredje bandet af sin förträffliga bok: *Les femmes, leur condition et leur influence dans l'ordre social chez différens peuples anciens et modernes.*

När Charlotte Corday fördes till Tribunalet, och hon anvistes att taga sin plats på de anklagades bänk, begärde Presidenten, efter de första vanliga frågorna, att få veta, om hon hade någon försvarare. Hon svarade, att hon dertill valt en vän; men som hon ej vidare hörde af honom, så hade han förmodeligen ej haft mod att åtaga sig hennes försvar. — Då nu Presidenten blef mig varse, fortfar Herr Chauveau-Lagarde, emedan jag handelsovis råkade att vara närvarande för ett annat rättegångsmål, sade han till den anklagade: "På embetes vägnar utnämner jag medborgaren Chauveau-Lagarde till er försvarare." — Jag ställde mig strax bredvid henne. Hon kände mig ej, och kastade på mig en orolig blick, liksom hon fruktade, att jag skulle försvara henne på ett sätt, som hon nödvändigt måste ogilla. Förhöret tog strax sin början, och slutades på mindre än en halftimme. —

Ingen målare har, mig vetterligen, skapat en bild, som liknat denna utomordentliga qvinna. Man har väl kunnat framställa hennes temligen starkt byggda, men ändå med lätthet rörliga kropp, hennes på skuldran vårdslöst nedflytande hår, hennes af långa ögonhår beskuggade ögon och hennes ansigtes ovala form, men att uppfatta den stora själ, som upplifvade hela hennes fysiognomie, detta ligger utom konstens gräns. — Detsamma är äfven fallet med hennes förhör. Det hade varit lätt, att ord för ord eftersäga hennes svar (som jag nu gör); men dåvarande Journaler vågade det icke. Också hade man med ord omöjligen kunnat återgifva just det, som hos mig gjorde det djupaste intryck, näml. hennes stämmas barnsliga ton, som så skönt harmonierade med hennes yttre enkelhet, det orubbliga glada lugnet i hennes ansigte, som så litet öfverensstämde med de tankar och känslor hon uttryckte. — Också må man ej försöka att gifva ett tydligt begrepp om den verkan hon gjorde på de edsvurna, på sina domare och den otaliga folksamling, som uppfyllde salen. Alla sågo ut, liksom de hade betraktat själfva denna flicka som en sträng domare, hvilken kallat dem alla inför sin domstol. Med ett ord: denna moraliska del af förhöret förhåller sig till själfva processen, liksom hennes fysiognomie till hennes gestalt: det kan väl kännas, men ej sägas. — Jag åtnöjer mig således der-

med, att ord för ord upprepa de förnämsta frågor, som henne gjordes, jemte hennes svar. Sedan hon hade gjort redo för sitt i tvenne månader stadgade beslut att, om möjligt vore, midt i national-konventet mörda Marat, tillade hon: "På Bergets *) högsta spets hade jag velat uppoffra honom! Folkets raseri hade väl i ögonblicket sönderslitit mig; men just det önskade jag. Man trodde mig i London; till och med mitt namn hade blifvit okänt. — Sedan förklarade hon hvarföre hon föredragit att gå till Marats hus, och på hvad sätt hon der fått tillträde. Hon hade neml. skrifvit till honom tvänne bref, hvori hon föregifvit, att hon på hans vanners vägnar ville tala med honom. Man gjorde härvid den anmärkning, att hon nyttjat list. — "Det är sant," sade hon, "detta medel var mig ovärdigt; men för att rädda fäderneslandet, äro alla medel goda. Jag måste synas honom tillgifven, för att komma hans person nära; en sådan människa är ju misstänksam." — Fråga: Hvem väckte hos er ett sådan hat till Marat? — Svar: Jag behöfde ingen annans hat; jag hade nog af mitt eget. — Fråga: Men har ej någon ingifvit er den tanken att mörda honom? — Svar: Man plägar illa utföra, hvad man ej sjelf beslutit. — Fråga: Hvad hatade ni då egentligen hos honom? — Svar: Hans brott. — Fråga: Hvad kallar ni hans brott? — Svar: Frankrikes förstöring, hvilken jag betraktar som hans verk. — Erinran: Men hvad ni kallar så, är ej ensamt hans verk. — Svar: Det må vara; men han har gjort allt, att fullkomligt tillintetgöra Frankrike. — Fråga: Hvad hoppas ni då att vinna genom hans död? — Svar: Att återgifva frid åt mitt fädernesland. — Fråga: Tror ni er då hafva dödat alla Marater? — Svar: Sedan denne nu är död, torde de öfrige känna någon fruktan. —

*) Berget kallades, som bekant är, venstra sidan i Konventet, der de ursinnigaste bolyarne suto.

En domstolens betjent framträdde, höll den begagnade dolken för hennes ögon, och frågade om hon igenkände den. — I detta enda ögonblick förändrades hennes anletsdrag. Hon blef rörd, bortvände sin blick, skjöt ifrån sig dolken, och sade stapplande: Ja, jag igenkänner den, jag igenkänner den. — Man vet, att hon fana Marat i badet, och sänkte dolken perpendikulärt i hans strupe. Den offentlige anklagaren anmärkte, att hon fört stöten så, förmodeligen för att vara alldeles säker på sin sak, och af fruktan att träffa ett reflex, om hon hade fört densamma horisontalt. "Ni måste," tillade han, "hafva ganska litigt öfvat er till detta brott." — "O, hvilket vidunder," ropade hon; "han tar mig för en lönnmördare!" — Liksom åskan hade nedslagit i folksamlingen, gjorde detta svar ett slut på sessionen. Enligt vanliga former sade presidenten: Försvararen har nu ordet. — När jag steg upp för att tala, hördes i början ett dåft sorl bland de närvarande, hvarpå följde en dödstytnad, som trängde till mitt innersta. Under anklagarens tal hade de edsvurne låtit säga mig, att jag skulle alldeles tiga, och Presidenten, att jag skulle åtnöja mig med att säga, att den anklagade vore vansinnig. Alla önskade, att jag måtte förödmjuka henne. Hennes ansigte förblef detsamma; men den blick, hvarmed hon såg på mig, tycktes förråda, att hon ej ville vara rättfärdigad. Dessutom kunde jag ej tvifla derpå efter förhöret; ej heller var ett rättfärdigande möjligt, då, utom hennes egen bekännelse, lagliga bevis intygade det uppsåtliga mordet. — Imellertid hade jag beslutit att fullgöra min åtagna pligt och ingenting säga, som kunde ogillas af mitt samvete eller af den anklagade. Hastigt uppstod den tanken, att blott yttra en enda anmärkning, som inför en folksamling eller lagstiftare väl kunnat blifva grunden till ett fullkomligt försvar. "Den anklagade," sade jag, "bekänner sin förskräckliga gerning med kall blod; hon bekänner, att hennes beslut

länge varit öfverlagdt och fattadt; hon bekänner alla rysliga omständigheter vid utförandet; med ett ord: hon bekänner allt; hon finner en ära i allt, och söker ej att i något hänseende urskulda sig. *Häri ligger hela hennes rättfärdigande.* Detta oryggeliga lugn hos en så ung flicka, denna upphöjda försakelse af sig sjelf, liksom inför dödens ansigte, äro ej naturliga, utan härleda sig från den politiska fanatism, som satte dolken i hennes hand. Det tillhör eder, att väga denna anmärkning på rättvisans vägsål." — Under det jag så talte, lyste tillfridstållelse i Charlottes ansigte. — De edsvurne samlade rösterna; naturligtvis var döden deras enhälliga beslut. Presidenten förkunnade dödsdomen och hennes förmögens konfiskation. Derpå frågade han henne, om hon hade något att invända emot lagens tillämpning. — I stället för svar, lät hon vakten föra sig till mig, och sade med mycken mildhet och behag: "Min Herre, jag tackar er för det mod, hvarmed ni försvarat mig på ett sätt, som är värdigt er och mig. Dessa herrar (i det hon vände sig till sina domare) hafva konfiskerat min förmögenhet — men jag vill gifva er ett större kännetecken af min tacksamhet: jag ber er, att för mig betala hvad jag i fängelset blifvit skyldig, och jag räknar på ett ädelmod." — (Denna skuld var endast 36 livres i assignater, dem jag följande morgon betalte). — Hon fördes tillbaka till Conciergeriet, och lemnade det sedan, för att uppstiga på schavotten, der hon, som mig försäkrades, in i döden behöll samma lugn, som hon visade vid förhöret.

Garrik och Preville i Paris.

När Garrik var i Paris, umgicks han dagligen med aktören Preville, för hvilken han hade mycken vänskap. På en spatter-ridt, som de gjorde med hvarandra i grannskapet af Paris, fick Preville det infallet att spela en druckens roll. — "Ni

har glömt något," sade Garrik, sedan han en stund varit åskådare; "jag saknar någonting mycket väsentligt i ert spel." — Och det är? frågade Preville. — "Ni har inte gifvit era ben något att dricka. Se här, jag vill spela en äkta Engelsman, som spisat middag i Tavernen och tömt sina femtie glas. Han stiger till häst, och åtföljd af sin lika rusiga Jokey, rider till sin landtgård nära London. Han genomgår alla rusets grader. Knappt är han utom stadsporten, förr än hela världen vänder sig omkring honom. Han ropar till sin Jokey: Williams, jag är solen, och jorden dansar omkring mig. Han förlorar sin hatt, kommer utur stigböglorna, galopperar, slår sin häst, hugger honom med sporrarna, bryter sönder piskan, faller sina handskar, och kommer äntligen till muren af sin park. Här finner han ej porten, och vill nödvändigt, att hans häst, hvars käkar han nästan söndersliter, skall sätta öfver muren. Hästen stegrar sig och kastar slutligen af sin ryttare."

Efter denna programm började Garrik. Han lade småningom alla grader i sin scen, och gaf den med sådan sanning, att Preville utbrast i ett anskri af förskräckelse, när den förre föll af hästen. Hans fruktan blef ännu större, då Garrik ej gaf något svar på alla hans frågor. Sedan han aftorrkat hans ansigte, frågade han, om han gjort sig någon skada. — Garrik, som blundade med begge ögonen, öppnade nu det ena, och sade hickande: "Gif mig ett glas romm, Sir!" — Nu steg han opp, skrattade och omfamnade Preville, som i detsamma utbrast: "Er ärling tackar er för den förträffliga lektionen."

Garrik och Sotaren.

Garrik stod en dag med ryggen vänd åt spiselden i sitt rum, när någon klappade på hans dörr. En sotare inträdde. "Herre," sade han, "är ni den berömda Garrik? Jag hade väl lust att spela på ert Theater." —

Garrik. Hvad kan du?
Sotaren. Jag kan spela Kung Lear, Hamlet och Othello.

Garrik. Du? Låt höra. Deklamera för mig monologen: Vara, eller icke vara.
Sotaren deklamerar. Garrik, förtjust öfver hans talang, glömmer sig vid brasan, elden tänder hans rock, Garrik brinner. *Sotaren* kastar sig på honom och släcker.

Garrik (faller i sotarens armar). Min räddare, min vän! Du må vara hvad du vill, men du skall bli aktör.

Han blef det i viktiga roller och erhöll mycket bifall. Men efter någon tid var han försvunnen. Omkring ett halft år sednare möter Garrik en sotare, hvares ansigte förekommer honom bekant.

Garrik. Hör hit, min gynnare! Hvarföre öfvergaf du mig och theatern, kamrat?

Sotaren. Mina äldre kamrater skratade åt mig, för det jag blef komediant; derföre måste jag lägga bort narkåpan och ta igen sotar-kåpan.

Om en Prest och hans Hustru.

Det var en gång en Prest, som hade en hustru med åtskilliga både behag och begär, och de äkta hjonon voro medlemmar i ett Ordenssällskap. Hände sig så, att i samma Orden förhades en stor Supé, men hvarunder flera Kavaljerer ej satte sig till bordet, utan njöto den ädla friheten och spatserade deromkring. Bland dessa befann sig en ung Grefve, som ställde sig bakom Prestfrans stol, och hvilken hon stundom på gaffeln stack en bit hjerpe eller dylikt i munnen. Presten jemte en hans vän stodo midt emot, och denne gjorde honom uppmärksam derpå att hans fru matade Grefven. Presten svarade då och sade: "Åh ja, det der är en liten svaghet af min hustru."

Ny uppfinning.

I England har man uppfunnit en ny sort Paketbåtar, som äro de mest förnuistiga man ännu hört omtalas. En af dessa båtar berättar (?), att, sedan soldaterna smört sig i Cadiz den 14 sistl. Mars, fortfor staden att vara i deras händer den 15; och samma paketbåt hade den 16 hört (?) en fem timmars kanonad. Se St. Courier N:o 32, sid. 7. -- Ett 120-kanonskepp bor då en dag kunna höra en smäll som räcker 64 år, och en Medalj af minst 25 dukater blifva belöningen för en sådan öfersättningsuppfinning.

(Insändt.)

Till förekommande af det ofog flere författare dymedelst drifva, att de genom ett slags obehörig gårdfarihandel släcka ifrån det ena boktryckeriet till det andra, och efter hand narra alla boktryckare, utan att betala dem deras fordringar, samt genom de stora och heliga ord de beständigt föra i munnen, såsom Lag, Rätt, Sanning, Constitution och Tryckfrihet (den de tyckas tro endast vara rättigheten att få trycka fritt, h. e. gratis), lätteligen kunna förleda flera boktryckare, att göra större eller mindre förluster — skulle ju i det blifvande nya Boktryckeri-Reglementet kunna inflyta det stadgande: att ingen boktryckare må af en slik författare, med strupen tjock af ordet ära, emottaga någon skrift till tryckning, utan att författaren uppvisar vederbörligen qvitterade räkningar från alla de boktryckare, som befordrat hans arbeten i dagsljuset. Trycker han skriften det oaktadt, hafve förlorat all rätt att lagligen söka sin betalning af den tredskande utgifvaren, och ersätte dessutom fullt ut den boktryckare, hos hvilken samme Författare senast låtit trycka något arbete, utan att det liquidera.

N:o 34 utgifves nästa Torsdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.